

Podsumowanie

wynikające z art. 55 ust. 3

ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2022 r. poz. 1029 ze zm.).

Niniejszą informację opracowano zgodnie z art. 55 ust. 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2022 r. poz. 1029 ze zm.) dla dokumentu pn. „Program Ochrony Środowiska Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2022-2030”.

Zgodnie z art. 55 ust. 3 ww. ustawy do przyjętego dokumentu załącza się pisemne podsumowanie zawierające uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych, a także informację, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione:

- 1) ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko;
- 2) opinie właściwych organów, o których mowa w art. 57 i 58;
- 3) zgłoszone uwagi i wnioski;
- 4) wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli zostało przeprowadzone;
- 5) propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu.

1. Rozpatrywane rozwiązania alternatywne

Program Ochrony Środowiska Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2022-2030 jest kolejną edycją podstawowego dokumentu kompleksowo realizującego problematykę ochrony środowiska Województwa. Program jest jednym z wojewódzkich dokumentów strategicznych i opracowywany jest w nawiązaniu do innych strategii i programów wojewódzkich, w tym Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+. Jest podstawowym dokumentem o charakterze ramowym w zakresie tematyki ochrony środowiska.

Program nie rozważa możliwych do realizacji rozwiązań alternatywnych. Poddany strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko projekt był wynikiem kilkunastomiesięcznych intensywnych prac, począwszy od opracowania oceny stanu środowiska oraz szczegółowej analizy SWOT w poszczególnych obszarach interwencji. Planowane działania kierunkowe określone zostały w sposób optymalny. Realizacja programu wymaga znacznych nakładów finansowych, dlatego zakres planowanych działań, oprócz priorytetowo traktowanych względów środowiskowych, uwzględnia także aspekt ekonomiczny.

Zapisy kierunkowe Programu ujęte w poszczególnych obszarach interwencji, poprzez cele, kierunki interwencji i zadania nie pozostają w sprzeczności z celami ochrony środowiska ustanowionymi na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym istotnymi z punktu widzenia projektu dokumentu. Szeroka analiza tych dokumentów, m.in. ratyfikowanych przez Polskę konwencji międzynarodowych (berneńska, ramsarska, helsińska, Europejska Konwencja

Krajobrazowa, bońska), dokumentów wspólnotowych (Europa 2020, Nowy Program Strategiczny na lata 2019-2024, Pakt Amsterdamski, Siódmy Program Działań UE na rzecz ochrony środowiska), dokumentów krajowych (Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, Polityka Ekologiczna Państwa 2030, Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030, Plany gospodarowania wodami) wykazała, że przyjęte kierunki działań w projekcie Programu, zarówno inwestycyjne (tzw. „twarde”), jak i edukacyjno-organizacyjne (tzw. „miękkie”) są zgodne z celami ochrony środowiska określonymi w wymienionych dokumentach. Planowane działania w szczególności wpisują się trafnie w cele ochrony klimatu określone w Agendzie na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju 2030.

Program Ochrony Środowiska Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2022-2030 w poszczególnych obszarach interwencji zawiera cele operacyjne i kierunki interwencji, które będą rozwiązywały zdiagnozowane problemy i wyzwania oraz zestawy zadań do realizacji w okresie programowania. Planowane zadania podzielono na dwie grupy, tj. zadania własne Województwa oraz zadania monitorowane przez Województwo, które są kompetencyjnie przypisane innym organom, instytucjom i przedsiębiorstwom. Dostosowano planowane zadania adekwatnie do zidentyfikowanych problemów oraz proporcjonalnie do możliwości finansowych Samorządu Województwa. Spośród zadań przewidzianych w dokumencie na uwagę zasługują działania w zakresie poprawy jakości powietrza, ograniczania emisji hałasu, związane z dalszym porządkowaniem gospodarki wodno-ściekowej, adaptacją do zmian klimatu oraz wzbogacaniem zasobów zieleni i edukacji ekologicznej. Część z nich to zadania nowe, a część stanowią zadania kontynuowane z poprzedniej edycji Programu.

2. Ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko

Prognoza oddziaływania na środowisko jest opracowaniem pomocniczym, które ma na celu uzmysłowienie społeczeństwu, organom opiniującym projekt dokumentu, organowi przyjmującemu dokument, jakie skutki dla środowiska przyniesie jego realizacja. Prognoza oddziaływania na środowisko określa oddziaływania o największym stopniu zagrożeń tzw. „znaczące”, które mogą wywoływać trwałe i nieodwracalne zmiany. Z tego względu prognoza proponuje rozwiązania zapobiegające, ograniczające i kompensujące zagrożenia.

Zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w Prognozie uzgodniono z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Bydgoszczy (pismo WOO.411.208.2021.KB z dnia 30.08.2021 r.) i Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Bydgoszczy (pismo NNZ.9022.1.421.2021 z dnia 5.08.2021 r.).

Z wymienionych pism wynika, iż prognoza oddziaływania na środowisko projektu Programu powinna obejmować zagadnienia, o których mowa w art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, przedstawiając:

- metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy, w szczególności informacje dotyczące pochodzenia danych na temat środowiska przyrodniczego,
- istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie,
- analizę wpływu realizacji ustaleń projektu na środowisko przyrodnicze, w tym na obszary chronione, a także korytarze migracji, w szczególności wyznaczone przez Instytut Biologii Ssaków

Polskiej Akademii Nauk oraz na zintegrowany system przyrodniczy mający zapewnić ciągłość między obszarami chronionymi,

- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu,

- analizę oddziaływań skumulowanych na przyrodę, w szczególności w przypadku planowania wzrostu wykorzystania energetyki odnawialnej pochodzącej z wiatru, wody, czy też realizacji wielkoobszarowych farm fotowoltaicznych,

- rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru do inwestycji mogących negatywnie oddziaływać na obszary Natura 2000,

- stan środowiska na obszarach objętych znaczącym oddziaływaniem – wskazanie ekologicznych obszarów problemowych regionu, takich jak tereny, gdzie nie dotrzymywane są standardy jakości środowiska,

- analizę i ocenę ustaleń dokumentu przez pryzmat priorytetów i celów ekologicznych województwa, w tym dotyczących energetyki, transportu, infrastruktury, w zakresie oddziaływań na środowisko, z uwzględnieniem zależności między poszczególnymi elementami środowiska,

- założenia projektu w odniesieniu do celów środowiskowych dla jednolitych części wód podziemnych oraz jednolitych części wód powierzchniowych,

- analizę zmian klimatycznych oraz negatywnych skutków z nich wynikających dla terenu opracowania (omówienie założeń dokumentu w kontekście adaptacji i mitygacji do zmian klimatu).

Prognoza wykazała także, że projekt dokumentu uwzględnia zasady zrównoważonego rozwoju, warunki równowagi przyrodniczej oraz racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska.

Przy sporządzeniu Prognozy zastosowano głównie metody opisowe wpływu na środowisko planowanych kierunków interwencji i zadań w dziesięciu obszarach interwencji. Uwzględniono stan i zagrożenia środowiska w zakresie poszczególnych elementów środowiska oraz dokonano analizy dotychczasowych zagrożeń środowiska i zmian stanu środowiska na obszarze województwa w ostatnich latach. Uwzględniono występowanie na terenie województwa obiektów i terenów podlegających ochronie, w szczególności na mocy ustawy o ochronie przyrody. Uwzględniono specyfikę obszaru województwa, w tym zasoby przyrodnicze, sieć osadniczą, układ komunikacyjny oraz sieci i urządzenia infrastruktury technicznej, użytkowanie gruntów, wymogi ochrony przyrody.

Uwzględniono specyfikę obszaru województwa, w tym przeważające rolnicze użytkowanie gruntów, przeciętny udział terenów leśnych, zasoby wodne, zasoby geologiczne, równomiernie rozmieszczoną sieć osadniczą, układ komunikacyjny, występowanie zagrożeń środowiska, wymogi ochrony przyrody i krajobrazu.

Analizie zostały poddane także możliwe kolizje planowanych przedsięwzięć z: korytarzami ekologicznymi, parkami krajobrazowymi, obszarami chronionego krajobrazu, rezerwatami przyrody, obszarami Natura 2000, głównymi zbiornikami wód podziemnych, jednolitymi częściami wód zagrożonymi nieosiągnięciem celów środowiskowych, glebami o wysokiej przydatności rolniczej oraz z obszarami leśnymi.

Uwzględniono stan i zagrożenia środowiska w zakresie poszczególnych elementów środowiska oraz dokonano analizy dotychczasowych zagrożeń środowiska i zmian stanu środowiska na obszarze województwa i w jego bezpośrednim otoczeniu w ostatnich latach. Uwzględniono specyfikę obszaru województwa kujawsko-pomorskiego, w tym przeważające rolnicze użytkowanie gruntów, nierównomierne rozmieszczenie kompleksów leśnych, sieć osadniczą, w tym przeważającą zabudowę

o charakterze rozproszonym, istniejący układ komunikacyjny oraz jego zmiany w ostatnich latach.

Wyniki przeprowadzonej oceny wpływu realizacji projektu Programu na poszczególne elementy środowiska wskazują, że realizacja planowanych działań kierunkowych spowoduje generalnie dalszą poprawę stanu środowiska województwa kujawsko-pomorskiego. Nie odnotowano przewidywanego znaczącego oddziaływania na żaden z elementów środowiska. Negatywne zmiany nie nastąpią w odniesieniu do żadnego elementu środowiska. Dla większości elementów środowiska prognozuje się poprawę stanu. Poza obszarem interwencji Ochrona klimatu i jakości powietrza nie zidentyfikowano oddziaływań na zabytki. Nie było potrzeby planować rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko mogących być rezultatem realizacji Programu. Nie było też potrzeby planowania specjalnych rozwiązań zapewniających ochronę celów i przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000, korytarzy ekologicznych i innych obszarów cennych przyrodniczo, a także flory i fauny.

3. Opinie właściwych organów

Projekt Programu Ochrony Środowiska Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2022-2030 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko został zaopiniowany przez:

- a) Ministra Klimatu i Środowiska – pismo DSP-PEKO.0311.50.2022.JO z dnia 11.05.2022 r., uwagi w całości uwzględnione w projekcie,
- b) Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy – pismo WOO.410.122.2022.KB z dnia 12.04.2022 r., zaopiniowany pozytywnie,
- c) Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Bydgoszczy – pismo NNZ.9022.1.143.2022 z dnia 29.03.2022 r., zaopiniowany pozytywnie.

4. Zgłoszone uwagi i wnioski

W myśl art. 54 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2022 r. poz. 1029 ze zm.), a także w związku z §2 uchwały nr XV/310/15 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 grudnia 2015 r. w sprawie określenia szczegółowego sposobu konsultowania projektów aktów prawa miejscowego (Dz. Urz. Wojew. K-P poz. 4690) organ przygotowujący projekt programu ochrony środowiska jest obowiązany zapewnić udział społeczeństwa, o którym mowa w dziale III rozdziale 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego, w dniu 24 marca 2022 r., podał do publicznej wiadomości w prasie o zasięgu regionalnym oraz na stronie BIP Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu, informację o przystąpieniu do konsultacji projektu „Programu ochrony środowiska województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2022-2030 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko Programu ochrony środowiska województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2022-2030”.

Do publicznej wiadomości podana została informacja o:

- a) przystąpieniu do konsultacji projektu dokumentu i o jego przedmiocie,

- b) możliwościach zapoznania się z niezbędną dokumentacją sprawy oraz o miejscu, w którym jest ona wyłożona do wglądu,
- c) możliwości składania uwag i wniosków,
- d) sposobie i miejscu składania uwag i wniosków, wskazując jednocześnie termin ich składania,
- e) sposobie, w jaki mogą być wnoszone uwagi i wnioski, tj.:
  - w formie pisemnej,
  - ustnie do protokołu,
  - za pomocą środków komunikacji elektronicznej bez konieczności opatrywania ich bezpiecznym podpisem elektronicznym.

Konsultacje w przedmiotowej sprawie odbywały się w dniach 24 marca 2022 r. – 21 kwietnia 2022 r. W wymienionym okresie nie wpłynęły żadne wnioski i uwagi do projektu dokumentu.

5. Wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko

Pod pojęciem „transgraniczne oddziaływanie na środowisko” należy rozumieć, zgodnie z art. 104 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko: stwierdzenie możliwości znaczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko w wyniku realizacji projektu dokumentu, pochodzącego z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na teren innego państwa. Z uwagi na geograficzne położenie województwa kujawsko-pomorskiego w środkowej części kraju i znacznych odległości od granic Rzeczypospolitej Polskiej, nie wystąpiła konieczność przeprowadzenia postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko ustaleń Programu (województwo nie ma charakteru przygranicznego).

6. Propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu.

Ze względu na specyfikę programu ochrony środowiska, dokument ten w swojej treści zawiera zapisy dotyczące monitoringu i oceny realizacji programu. Za organizację i zarządzanie Programem odpowiada Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Najważniejszym procesem wdrażania Programu i realizacji założonych w nim celów jest rejestracja zmian środowiska poprzez monitorowanie jego stanu jako całości i poszczególnych komponentów. Działania te wraz z oceną stopnia realizacji zadań określonych celami dostarczą podstawowych informacji o stopniu wdrożenia i efektach realizacji powyższego Programu. W tym celu wskazane jest wspomaganie monitoringu środowiska realizowanego przez Generalną Inspekcję Ochrony Środowiska, monitoringiem lokalnym.

Prowadzony przez GIOŚ system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska zwany państwowym monitoringiem środowiska, dostarczy m.in. informacji o:

- aktualnym stanie środowiska i stopniu zanieczyszczenia jego poszczególnych komponentów,
- ładunkach zanieczyszczeń odprowadzanych do środowiska,
- dynamice antropogenicznych przemian środowiska przyrodniczego,
- przewidywanych skutkach korzystania ze środowiska.

Wskaźnikiem skuteczności realizacji polityki ekologicznej województwa będzie system nadzoru i kontroli wdrażania Programu, który będzie polegał na:

- dokonywaniu co 2 lata oceny realizacji Programu,
- dokonywaniu oceny realizacji programów naprawczych poszczególnych komponentów środowiska.

Miernikami skuteczności polityki ekologicznej województwa powinny być:

- stopień zmniejszenia różnicy (w %) między faktycznym zanieczyszczeniem środowiska (np. depozycją lub koncentracją poszczególnych zanieczyszczeń w powietrzu, wodzie, glebie), a naukowo uzasadnionym zanieczyszczeniem dopuszczalnym (ładunkiem krytycznym),
- ilość zużywanej energii, materiałów, wody oraz ilość wytwarzanych odpadów i emitowanych zanieczyszczeń w przeliczeniu na jednostkę dochodu narodowego lub wielkość produkcji (wyrażoną w jednostkach fizycznych lub wartością sprzedaną),
- stosunek kosztów do uzyskiwanych efektów ekologicznych (dla oceny programów i projektów inwestycyjnych w ochronie środowiska),
- techniczno-ekologiczne charakterystyki materiałów, urządzeń, produktów (np. zawartość ołowiu w benzynie, zawartość rtęci w bateriach, jednostkowa emisja węglowodorów przy eksploatacji samochodu, poziom hałasu w czasie pracy samochodu itp.); zgodnie z zasadą dostępu do informacji dane te powinny być ujawniane na metkach lub w dokumentach technicznych produktów.

Powyższe wskaźniki powinny być gromadzone i wykorzystywane do oceny realizacji Programu w dwóch przekrojach: terytorialnym i branżowym.

Poza głównymi miernikami przy ocenie skuteczności realizacji Programu będą stosowane wskaźniki społeczno-ekonomiczne, wskaźniki presji na środowisko i stanu środowiska oraz wskaźniki reakcji państwa i społeczeństwa, a mianowicie:

Wskaźniki społeczno-ekonomiczne:

- poprawa stanu zdrowia mieszkańców województwa, mierzona przy pomocy takich mierników jak długość życia, spadek umieralności niemowląt, spadek zachorowalności na obszarach, w których szkodliwe oddziaływania na środowisko i zdrowie występują w szczególnie dużym natężeniu (obszary najsilniej uprzemysłowione i zurbanizowane),
- zmniejszenie zużycia energii, surowców i materiałów na jednostkę produkcji oraz zmniejszenie całkowitych przepływów materiałowych w gospodarce,
- coroczny przyrost netto miejsc pracy w wyniku realizacji przedsięwzięć ochrony środowiska.

Wskaźniki stanu środowiska i zmiany presji na środowisko:

- zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód, poprawę jakości wód płynących, stojących i wód podziemnych, poprawę jakości wody do picia oraz spełnienie przez wszystkie te rodzaje wód wymagań jakościowych,
- poprawa jakości powietrza poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza (zwłaszcza zanieczyszczeń szczególnie szkodliwych dla zdrowia i zanieczyszczeń wywierających najbardziej niekorzystny wpływ na ekosystemy, a więc przede wszystkim metali ciężkich, trwałych zanieczyszczeń organicznych, substancji zakwaszających, pyłów i lotnych związków organicznych),
- zmniejszenie uciążliwości hałasu, przede wszystkim poziomu hałasu na granicy własności wokół obiektów przemysłowych, hałasu ulicznego, w tym wzdłuż głównych tras komunikacyjnych,
- zmniejszenie ilości wytwarzanych i składowanych odpadów, rozszerzenie zakresu ich gospodarczego wykorzystania oraz ograniczenie zagrożeń dla środowiska ze strony odpadów niebezpiecznych,
- wzrost poziomu różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych i poprawa stanu zdrowotności lasów będących pod wpływem zanieczyszczeń powietrza, wody lub gleby,

- zahamowanie zaniku gatunków roślin i zwierząt oraz zaniku ich naturalnych siedlisk, a także pomyślne reintrodukcje gatunków,
- zmniejszenie negatywnej ingerencji w krajobrazie oraz kształtowanie estetycznego krajobrazu zharmonizowanego z otaczającą przyrodą.

Wskaźniki aktywności władz województwa i społeczeństwa:

- spójność i efekty działań w zakresie monitoringu i kontroli;
- zakres i efekty działań edukacyjnych oraz stopień udziału społeczeństwa w procesach decyzyjnych;
- opracowywanie i realizowanie przez grupy i organizacje pozarządowe projektów na rzecz ochrony środowiska.

Stan gospodarki odpadami na terenie województwa winien być systematycznie kontrolowany (monitorowany). Monitoring ten ma znaczenie informacyjne, jednak jego głównym celem jest optymalizacja zarządzania systemem gospodarki odpadami. Zasadniczym elementem tego monitoringu jest dokonywana corocznie analiza stanu gospodarki odpadami.